

บทคัดย่อ

ปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ การละเมิดลิขสิทธิ์ที่จะกว้างขวางมากขึ้น จากการดาวน์โหลดซอฟต์แวร์หรือเพลงจากอินเทอร์เน็ตโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชื่อโดเมน (domain name) กับเครื่องหมายการค้าและเครื่องหมายบริการ และปัญหาการขยายขอบเขตของสิ่งที่สามารถจดสิทธิบัตรได้ (patentable subject matter)

การละเมิดลิขสิทธิ์ซึ่งจะเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับความแพร่หลายของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จะทำให้ต่างประเทศเรียกร้องให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ต่อประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันได้ให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าว นอกจากนี้การเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาดังกล่าวจะทำให้ประเทศไทยต้องยอมรับเงื่อนไขอื่น ๆ ซึ่งอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อประเทศด้วย

นอกจากนี้เมื่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีความแพร่หลายมากขึ้น ความขัดแย้งระหว่างชื่อโดเมนกับเครื่องหมายการค้าและเครื่องหมายบริการก็จะเพิ่มมากขึ้นไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากปัญหา “การจดทะเบียนชื่อโดเมนเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” (cyber squatting) ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้เกิดข้อเสนอกในการให้การคุ้มครองเป็นพิเศษต่อเครื่องหมายการค้าและเครื่องหมายบริการที่มีชื่อเสียง หากข้อเสนอดังกล่าวถูกนำไปปฏิบัติ ธุรกิจและประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงจะตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยควรติดตามการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวของบรรษัทกำหนดชื่อและเลขหมายอินเทอร์เน็ต (ICANN) อย่างใกล้ชิด

ต่อการเรียกร้องให้ขยายขอบเขตของกฎหมายสิทธิบัตรให้คุ้มครอง “วิธีการดำเนินการทางธุรกิจ” (business method) นั้น รัฐบาลไทยควรร่วมมือกับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ และองค์กรพัฒนาเอกชนในสหรัฐคัดค้านแนวทางดังกล่าว เพราะการยอมรับให้วิธีประกอบธุรกิจสามารถจดสิทธิบัตรได้นั้นจะเป็นอุปสรรคให้ธุรกิจของไทยไม่สามารถประกอบธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะดังกล่าวได้เลย ซึ่งเป็นผลเสียต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

Abstract

This report discusses the problem of intellectual property right protection in the context of E-Commerce. In particular, it analyzes the problems of copyright protection of digital products, the conflicts between domain names and trademarks, and the problems of extending patentable subject matters under the patent law to cover business methods.

Developed countries are advocating a worldwide adoption of the WIPO Copyright Treaty, which is believed to be the solution to the protection of copyrighted digital works. In the case of Thailand, we found that the Thai copyright law has already provided most of the protections granted by the treaty. The protections include, among other things, the right of reproduction, the right of rental and the right of communication to the public. Thus, there is no immediate need for Thailand to become a signatory to the treaty.

Concerning domain name, the problem of “cyber squatting” or “abusive domain name registration” appears to be the most imminent problem. The problem has brought about conflicts between domain name holders and trademark holders. Providing privileges to famous mark holders with respect to domain name registration and dispute settlement can alleviate the problem. However, the granting of such privileges should be fair and transparent. Stakeholders also need to have an opportunity to voice their concerns. We urged the Thai government to closely follow future policy development in international fora.

Concerning business method patent, we argued that there are no obvious benefits to extend the Thai patent law to protect business method. On the contrary, loose standards for granting such patents in the US have already posed a threat for the worldwide E-business community. We proposed that, if the Thai patent law is to be revised to protect business method, patents should be granted more prudently and protection period should be lowered from 20 years to 3-5 years.